

“Dövlət Statistika Komitəsi

əsas orqanlardan biridir”

Heydər Əliyev

**“Statistika xəbərləri” elmi-praktik
jurnalının redaksiya heyəti**

Baş redaktor

Sakit YAQUBOV *iqtisad elmləri doktoru, professor*

Redaksiya heyəti:

Ziyad SƏMƏDZADƏ *iqtisad elmləri doktoru,
Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü*

Şahin SADIQOV *iqtisad elmləri doktoru, professor*

Ədalət MURADOV *iqtisad elmləri doktoru, professor*

Vahid NOVRUZOV *iqtisad elmləri doktoru, professor*

Nazim İMANOV *iqtisad elmləri doktoru, professor*

Süleyman QASIMOV *iqtisad elmləri doktoru, professor*

Səlim MÜSLÜMOV *iqtisad elmləri doktoru, professor*

Tahir BUDAQOV *tibb üzrə fəlsəfə doktoru*

Azər ƏMİRASLANOV *iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru*

Mehman TAĞIYEV *iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru*

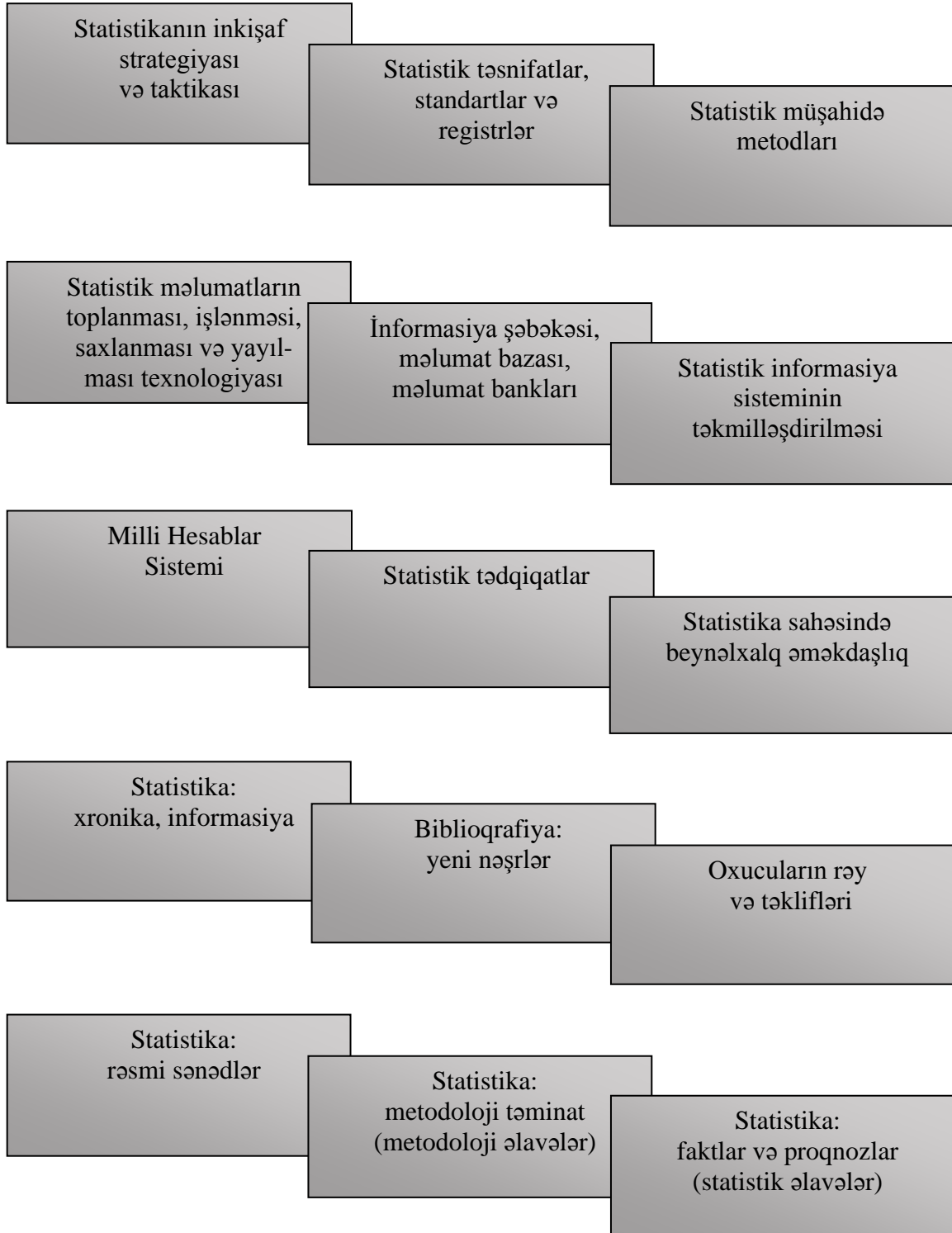
Saleh MÖVLAMOV *iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru*

Aleksey PONOMARENKO *iqtisad elmləri namizədi, dosent*

Roumen VESSELİNOV *iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru, dosent*

Alxan MANSUROV *məsul katib*

**“Statistika xəbərləri” elmi-praktik jurnalının
rubrikaları**

Mündəricat

səh.

İQTİSADI-STATİSTİK TƏDQIQATLAR

<i>Saleh Mövlamov, Şahin Mustafayev</i> Azərbaycanda enerji istehlakının statistik tədqiqi.....	5
<i>Balaş Babayeva, Hanım Halilli</i> Ülkelerin ekonomik statülerinin belirlenmesinde diskriminant analizi yaklaşımı.....	14
<i>Namazova Pərvanə</i> Azərbaycanda tütün və çay bazarının statistik təhlili.....	24
<i>Orxan Musayev</i> Dünya maliyyə qloballaşmasının Azərbaycana təsiri.....	34

NƏZƏRİYYƏ VƏ METODOLOGİYA

<i>Sifariz Səbzəliyev</i> Maliyyə nəticələrinin uçotunun tarixi mərhələlərində hesablər planının rolu və əhəmiyyəti.....	42
<i>Эльдар Гулиев, Хамуз Гурбанов</i> Инженерный маркетинг - менеджмент в создании бережливого производства.....	47
<i>Rasim Səfərov</i> Dayanıqlı inkişaf statistikasının təşkilində əhalinin siyahıyaalınması məlumatlarının əsas xüsusiyyətləri.....	60
<i>Orxan Sadıqov</i> İnnovasiyaların və insan kapitalının inkişaf ilə məşğulluq arasında qarşılıqlı əlaqənin təhlili.....	69
<i>Gunel Amrahova</i> Azerbaijan: the transition from black gold to green culture.....	77
<i>Çiçək Nəcəfova</i> Elektron pullardan istifadənin iqtisadi-texniki üstünlükləri.....	84
<i>Samir Quliyev</i> Azərbaycanda elektron ticarətin inkişaf perspektivləri.....	90

2019-cu İLİN I RÜBÜNÜN YEKUNU ÜZRƏ ÖLKƏNİN SOSIAL-İQTİSADI

İNKİŞAFINA DAİR GÖSTƏRİCİLƏR

Makroiqtisadi göstəricilər.....	96
Ümumi Daxili Məhsul istehsalı.....	98
Maliyyə mənbələri üzrə əsas kapitala yönəldilmiş vəsaitlər.....	98
İqtisadiyyatın sahələri üzrə əsas kapitala yönəldilmiş vəsaitlərin dəyəri.....	99
Pərakəndə ticarət dövriyyəsinin məhsullar üzrə strukturu.....	100
İqtisadiyyata kredit qoyuluşu.....	100
Dövlət büdcəsinin gəlirləri.....	100
Dövlət büdcəsinin xərcləri.....	101
Nəqliyyat sektorunda yük dövriyyəsi.....	101
Nəqliyyat sektorunda sərnişin dövriyyəsi.....	102
Azərbaycanın tərəfdaş ölkələrlə xarici ticarət göstəriciləri.....	102
İxrac olunan mühüm növ məhsullar.....	103
İdxal olunan mühüm növ məhsullar.....	104
Həmid Həsənoğlu Sultanov (anadan olmasının 130 illiyinə).....	105

UOT 338.24.01

AZƏRBAYCANDA ENERJİ İSTEHLAKININ STATİSTİK TƏDQIQI

Saleh Mövlamov

*Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin
Elmi-Tədqiqat və Statistik İnnovasiyalar Mərkəzi
Elmi araşdırmalar və statistik tədqiqatlar şöbəsinin aparıcı iqtisadçısı, i.ü.f.d
AZ1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81
e-poçt: movlamov@azstat.org*

Şahin Mustafayev

*Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin
Elmi-Tədqiqat və Statistik İnnovasiyalar Mərkəzi
Statistik innovasiyaların tətbiqi şöbəsinin iqtisadçısı
AZ1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81
e-poçt: shahinm@azstat.org*

Açar sözlər: ekonofizika, enerji təhlükəsizliyi, enerji istehlakı, əhalinin sayı, Ümumi Daxili Məhsul, enerji daşıyıcıları, enerji tutumu, enerji verimi, təbii sərvətlərdən səmərəli istifadə, ətraf mühitin mühafizəsi, ekoloji investisiya.

Ключевые слова: экономическая безопасность, энергопотребление, численность населения, Валовой Внутренний Продукт, энергоносители, энергоёмкость, энергоэффективность, рациональное использование природных ресурсов, охрана окружающей среды, экологические инвестиции.

Keywords: econophysics, energy security, energy consumption, population size, Gross Domestic Product, energy carriers, energy intensity, energy efficiency, rational use of natural resources, environmental protection, ecological investment.

**Saleh Mövlamov, Şahin Mustafayev
Azərbaycanda enerji istehlakının statistik tədqiqi**

Xülasə

Məqalədə ölkənin milli təhlükəsizliyinin tərkib hissəsi olan enerji təhlükəsizliyi kimi ən vacib məsələdən, regionlar üzrə enerji ehtiyatlarının qeyri-bərabər paylanması və onların tükənməsi problemlərindən bəhs olunur.

Ölkə üzrə ÜDM, əhalinin sayı və enerji istehlakı müqayisəli təhlil edilmiş, həmin göstəricilərin dinamik sıraları və müvafiq qrafikləri, həmçinin sadə statistik modellər vasitəsilə 2050-ci ilədək proqnozları verilmişdir. İqtisadiyyatın dayanıqlı inkişafı üçün əsas təbii sərvət hesab edilən enerji ehtiyatlarının səmərəli istifadəsi, yeni texnoloji innovasiyaların tətbiqi, aşağı enerji tutumlu iqtisadi fəaliyyət növlərinə transformasiya və ətraf mühitin çirklənməsinin qarşısının alınması yolları araşdırılmışdır.

**Салех Мовламов, Шахин Мустафаев
Статистическое исследование энергопотребления в Азербайджане**

Резюме

В статье говорится об таком важном вопросе, как энергетическая безопасность, являющийся составной частью национальной безопасности страны, а также о проблемах неравномерного распределения энергетических ресурсов по регионам и их истощения.

Проведен сравнительный анализ ВВП, численности населения и энергопотребления страны, даны динамические ряды и построены графики этих показателей, а также с помощью простых статистических моделей сделаны прогнозы до 2050-го года. Исследованы пути эффективного использования энергетических ресурсов, являющихся основным природным богатством для устойчивого развития экономики страны, применения технологических инноваций, трансформации их к видам экономической деятельности с низким энергопотреблением и предотвращения загрязнения окружающей среды.

Saleh Movlamov, Shahin Mustafayev
Statistical survey of energy consumption in Azerbaijan
Summary

The article deals with issues such as energy security, which is an integral part of the national security of the country, as well as uneven distribution of the energy resources in the regions and their problems.

GDP on the country, population size, energy consumption were comparingly analyzed, forecasted through time series and relevant graphics, as well as simple statistical models, until 2050. Efficient use of energy resources that are envisaged as a natural resource for sustainable development of the economy, implementation of the new technological innovations, transformation into the economic activities with low energy consumption and prevention of the environmental pollution were investigated.

Ədəbiyyat

1. İ.H.İbrahimov. Ətraf mühitin iqtisadiyyatı. Bakı-2015
2. Ətraf mühitin mühafizəsinə dair konfrans. Azərbaycan Texniki Universiteti. Bakı-2001
3. Ətraf mühit və ekologiya. Elmi-metodik konfrans. Bakı, Ozan-1997
4. Ətraf mühitin mühafizəsi və təbii ehtiyatlardan səmərəli istifadə. Dərs vəsaiti. Nərbə nəşriyyat-1996
5. Q.Ş.Məmmədov, M.Y.Xəlilov. Ekologiya, ətraf mühit və insan. Bakı, Elm nəşriyyatı-2006
6. Э.В.Гирусова. Экология и экономика природопользования: учебник для студентов вузов, обучающихся по экономическим специальностям / Под ред. 3-е издание перераб. и доп. М.: ЮНИТИ- ДАНА, 2007
7. Н.И.Николайкин. Экология: Учебник для ВУЗов. М.: Дрофа, 2003
8. Л.Браун. Экоэкономика: Как создать экономику, оберегающую планету. М.: Издательство «Весь Мир»-2003
9. А.С.Степановский. Прикладная экология. Учебник. Москва: ЮНИТИ-ДАНА-2005
10. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin rəsmi saytı: www.stat.gov.az
11. Green Growth Indications 2014, OECD Green Growth Studies, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264202030-en>
12. Moving towards a Common Approach on Green Growth Indicators. Green Growth Knowledge Platform Scoping Paper, april 2013.
13. <https://data.worldbank.org/country/azerbaijan?view=chartcari>
14. <https://data.worldbank.org/country/azerbaijan?view=chart>
15. <https://www.iea.org/Sankey/#?c=Russian%20Federation&s=Balance>
16. <https://data.worldbank.org/indicator/EG.GDP.PUSE.KO.PP.KD?view=chart>

ÜLKELERİN EKONOMİK STATÜLERİNİN BELİRLENMESİNDE DİSKRİMİNANT ANALİZİ YAKLAŞIMI

Balaş Babayeva

İstanbul Üniversitesi

“İktisat” doktora öğrencisi

34107, İstanbul, Kadınnine sokak 1

e-posta: balash1992@hotmail.com

Hanım Halilli

İstanbul Üniversitesi

“Sayısal Yöntemler” doktora öğrencisi

34107, İstanbul, Kadınnine sokak 1

e-posta: halilovahanim@gmail.com

Açar sözlər: diskriminant, iqtisadi vəziyyət, Ümumi Daxili Məhsul, iqtisadi göstəricilər, təsnifatmə.

Anahtar kelimələr: diskriminant, ekonomik statü, Gayri Safi Yurtiçi Hasıla, ekonomik göstərgələr, sınıflandırma.

Ключевые слова: дискриминант, экономический статус, Валовой Внутренний Продукт, экономические показатели, классификация.

Keywords: discriminant, economic statu, Gross Domestic Product, economic indicators, classification.

Balaş Babayeva, Xanım Xəlilli

Ölkələrin iqtisadi vəziyyətinin təyin olunmasında diskriminant təhlil yanaşması

Xülasə

Ölkələrin iqtisadi vəziyyətinə təsir edən bir çox amillər var. Bu məqalədə ölkələrin iqtisadi vəziyyətinə təsir edən amillər olaraq Ümumi Daxili Məhsul (ÜDM), ölüm nisbətləri və inflyasiya sürəti amillərini istifadə edərək seçilmiş 68 ölkəni, Dünya Bankı veb saytından toplanan məlumatlara əsaslanaraq təsnif etmək üçün diskriminant təhlil tətbiq olunmuşdur. Təhlilin sonunda alınan nəticələrə görə inflyasiya və ölüm nisbəti amillərinin ölkələrin iqtisadi vəziyyətinə güclü təsir etdiyi, ÜDM-in təsirinin isə zəif olduğu aşkarlanmışdır. Nəticələr bu günə qədər aparılan təhlillərdəki dəyişənlərin iqtisadiyyat üzərindəki təsirini inkar etmir, əksinə bu yazıda diskriminant təhlili ilə ölçülmüş dəyişənlərin iqtisadi artıma daha çox təsir etdiyini göstərir.

Balaş Babayeva, Hanım Halilli

Ülkelerin ekonomik statülerinin belirlenmesinde diskriminant analizi yaklaşımı

Özet

Ülkelerin ekonomik statülerini etkileyen birçok faktör mevcuttur. Bu çalışmada ekonomik durumu etkileyen etken olarak Gaysi Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH), Ölüm oranı ve Enflasyon Oranı kullanılarak rasgele seçilen 68 ülkeyi Dünya Bankası Web sitesi verilerine istinaden kendi ekonomik durumlarına göre sınıflandırmak için diskriminant fonksiyon analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen bulgulara istinaden bağımsız değişkenlerden enflasyon oranı ile ölüm oranı ülkelerin ekonomik durumunu güçlü bir düzeyde ancak GSYİH'nin ise daha zayıf düzeyde etkilemektedir. Sonuçlar bugüne kadar yapılan analizlerdeki değişkenlerin ekonomi üzerindeki etkisini inkar etmemekte, sadece bu yazıda diskriminant analizi ile ölçülen değişkenlerin ekonomik büyümeyle daha çok etkilediğini göstermektedir.

Балаш Бабаева, Ханым Халилли

Определение экономического статуса стран методом дискриминантного анализа

Резюме

Есть много факторов, влияющих на экономическое положение стран. В этом исследовании был проведен анализ дискриминантной функции с целью классификации 68 случайно выбранных стран, с использованием показателей ВВП, уровня смертности и уровня инфляции согласно данным официального сайта Всемирного Банка. Согласно результатам, полученным в результате исследования, уровень инфляции и уровень смертности в отличии от уровня ВВП сильно влияют на экономическое состояние стран. Современные результаты анализа не отрицают влияния переменных на экономику, но в этой статье показывается что, переменные, рассчитанные с помощью дискриминантного анализа, оказывают еще большее влияние на экономический рост.

Balash Babayeva, Khanım Khalilli

Discriminant analysis approach in determining the economic status of countries

Summary

There are many factors affecting economic status of the countries. In this article discriminant analysis was implemented in order to classify 68 countries selected randomly by using GDP, Mortality Rate and Inflation Rate as a criteria affecting economic status of the countries according to World Bank Web site data. According to the findings obtained as a result of the analysis, the inflation rate and the mortality rate affect economic status of the countries strongly but the effect of GDP is weaker. The results do not deny the effects of the variables of the analysis made up-to-date on the economy, but shows that, the variables measured by discriminant analysis in this paper affects the economic growth more.

Ədəbiyyat

1. Cohen, Benjamin: "A Grave Case of Myopia" International Interactions. 2009
2. Cooper, Andrew: "The G20 as an Improved Crisis Committee and/or a Contested 'Steering Committee' for the World" International Affairs. 2010
3. Drezner, Daniel. W. The System Worked: How the World Stopped Another Great Depression. Oxford, Oxford University Press-2014
4. EBSO: 2017 Yılında Dünya ve Türkiye Ekonomisi & 2018 Yılından Beklentiler
5. TÜSİAD: "2018 Yılına Girerken Türkiye ve Dünya Ekonomisi. Ekonomik Araştırmalar Bölümü" Ekonomik Araştırmalar Bölümü. 2017
6. Bernanke, Ben S. "Financial Reform to Address Systemic Risk: a Speech at the Council on Foreign Relations" No:448, Washington. March 10, 2009
7. C.Cedric. "What is economic strength and how to measure it" Center of America Progress. 2014
8. Jim, G. "The Big Three Indicator. Discover Options, Trusted Education Proven Results" 2016
9. Çelik, Melike K: "Bankaların Finansal Başarısızlıklarının Geleneksel ve Yeni Yöntemlerle Öngörüsü" Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. 2010
10. H.Elhan Atilla. "Ayırma (Diskriminant) Analizi" 5.bs, Ankara, Detay, 2017, 14
11. Desmond, Bartholomew. "A Discriminant Function Analysis Approach to Country's Economy Status" Journal of Advanced Statistics. Vol. 2, No. 4, December 2017

AZƏRBAYCANDA TÜTÜN VƏ ÇAY BAZARININ STATİSTİK TƏHLİLİ

Pərvanə Namazova

*Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi
Elmi-Tədqiqat və Statistik İnnovasiyalar Mərkəzinin
Statistik innovasiyaların tətbiqi şöbəsinin aparıcı iqtisadçısı
AZ1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81
e-poçt: mparvana@azstat.org*

Açar sözlər: tütün, tütün bazarı, əkin sahəsi, tütün istehsalı, tütün idxalı, tütün ixracı, istehsal prosesi, çay bitkisi, çay bazarı, çay idxalı, çay ixracı.

Ключевые слова: табак, табачный рынок, посевная площадь, производство табака, импорт табака, экспорт табака, процесс производства, чай, рынок чая, импорт чая, экспорт чая.

Keywords: tobacco, tobacco market, crop area, tobacco production, tobacco import, tobacco export, production process, tea, tea market, tea import, tea export.

Pərvanə Namazova

Azərbaycanda tütün və çay bazarının statistik təhlili

Xülasə

Məqalədə tütün və çay bazarının əsas göstəriciləri olan tütünün və çayın əkin sahəsi, onların istehsalı və məhsuldarlığı araşdırılmışdır. Çay, tütün və tütün məmulatlarının idxalı və ixracı üzrə göstəricilərin dinamik sıraları təhlil edilmişdir.

Məqalədə həmçinin tütün və çay bazarının inkişaf perspektivlərindən bəhs olunmuşdur. Eləcə də ölkəmizdə tütünçülüyn inkişafına dövlət dəstəyinin gücləndirilməsi, bu sahənin potensial imkanlarından səmərəli istifadə edilməsi və tütün istehsalına marağın artırılması məqsədilə hazırlanmış dövlət proqramından da bəhs olunmuşdur. Çayçılığın inkişafını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasında yeni çay plantasiyalarının salınması, çay əkinini materiallarının yetişdirilməsi, yaşıl çay yarpağının və çay məhsullarının istehsalı, habelə çayçılığın elmi təminatının yaxşılaşdırılması sahəsində məqsədli dövlət siyasətinin həyata keçirilməsindən bəhs olunmuşdur. Bundan əlavə, məqalədə ölkə üzrə tütünçülüynü və çayçılığın inkişaf etdirmək üçün bu sahəyə uzunmüddətli güzəştli kreditlərin ayrılmasının vacibliyindən bəhs olunmuşdur.

Парвана Намазова

Статистический анализ рынка табака и чая в Азербайджане

Резюме

В статье анализируются данные посевных площадей табака и чая, их производство и урожайность, которые являются основными показателями рынка табака и чая. Даны динамические ряды импорта и экспорта чая, табака и табачных изделий.

В статье также говорится о перспективах развития рынка табака и чая, о Государственной программе, подготовленной с целью усиления государственной поддержки развития табаководства в стране, эффективного использования потенциальных возможностей в этой области и повышения интереса к производству табака. В целях обеспечения развития чаеводства затрагиваются вопросы реализации целенаправленной государственной политики в области создания новых чайных плантаций, выращивания саженцев чая, производства листьев зеленого чая и чайных продуктов, а также улучшения научного обеспечения чаеводства в Азербайджанской Республике. Кроме этого, в статье рассматривается необходимость выделения долгосрочных льготных кредитов для развития табаководства и чаеводства в стране.

Parvana Namazova
Statistical analysis of the tobacco and tea market in Azerbaijan
Summary

The article discusses cultivated areas, their production and productivity of tobacco and tea, which are the main indicators of the tobacco and tea market. Time series of import and export of tea, tobacco and tobacco products were analyzed.

The article also focused on development perspectives of the tobacco and tea market. It also reflects the State Program, developed in order to strengthen state support for the development of tobacco production in the country, effectively use the potential of this sector and increase interest in the production of tobacco. In order to ensure the development of the tea industry, implementation of the state policy aimed at forming new tea plantations, growing tea seedlings and producing green tea leaves and tea products, and also aimed at improving the scientific support of tea production in Azerbaijan Republic was mentined. In addition, the article considers the importance of allocating long-term concessional loans for the development of tobacco growing and tea-growing in the country.

Ədəbiyyat

1. “Azərbaycan Respublikasında tütünçülüynün inkişafına dair 2017-2021-ci illər üçün Dövlət Proqramı”nın təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı. 2017-ci il 10 avqust.
2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin rəsmi saytı: <https://president.az/articles/27024>
3. Azərbaycanın Sənaye Portalı. Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyinin rəsmi saytı: <http://senaye.gov.az/content/html/2185/attachments>
4. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin rəsmi saytı: <https://www.stat.gov.az>
5. <http://ikisahil.az/post/news-105123>
6. <http://azstand.gov.az>

DÜNYA MALİYYƏ QLOBALLAŞMASININ AZƏRBAYCANA TƏSİRİ

Orxan Musayev

*Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti
"Dünya iqtisadiyyatı" kafedrasının magistrantı
AZ 1001, Bakı şəhəri, İstiqlaliyyət küçəsi 6
e-poçt: musayev.o@list.ru*

Açar sözlər: devalvasiya, maliyyə sektoru, maliyyə qloballaşması, iqtisadi inkişaf, xarici investisiya, xarici ticarət, neft sektoru, qeyri-neft sektoru, ÜDM.

Ключевые слова: девальвация, финансовый сектор, финансовая глобализация, экономическое развитие, иностранные инвестиции, внешняя торговля, нефтяной сектор, ненефтяной сектор, ВВП.

Keywords: devaluation, financial sector, financial globalization, economic development, foreign investment, foreign trade, oil sector, non-oil sector, GDP.

Orxan Musayev

Dünya maliyyə qloballaşmasının Azərbaycanca təsiri

Xülasə

Məqalədə müstəqillik əldə etdikdən sonra Azərbaycanın beynəlxalq maliyyə, kredit və iqtisadi təşkilatla əlaqələrinin qurulması, bu əlaqələr nəticəsində əldə olunmuş nailiyyətlər təhlil edilmişdir. Göstərilmişdir ki, qloballaşma Azərbaycana uğur gətirdiyi kimi bir sıra hallarda mənfi təsirləri də olmuşdur. Qeyd edilmişdir ki, Azərbaycana xarici investisiyanın qoyulması nəticəsində ölkə orta yuxarı gəlirli ölkələrdən birinə çevrilmiş, yoxsulluq səviyyəsi azalmışdır. Son iki onillik ərzində Azərbaycanın gənc demokratik dövlətdən Cənubi Qafqaz regionunda böyük bir güc mərkəzinə çevrildiyi qeyd olunmuşdur. Qeyri-neft sektoruna digər dövlətlərdən investisiya qoyuluşu Azərbaycan iqtisadiyyatının daha da çiçəklənməsinə səbəb olmuşdur.

Орхан Мусаев

Влияние мировой финансовой глобализации на Азербайджан

Резюме

В статье были проанализированы отношения Азербайджана с международными финансовыми, кредитными и экономическими организациями после обретения независимости и достижения. Было показано, что глобализация принесла в Азербайджан как успехи, так и некоторые неблагоприятные последствия. Было отмечено, что в результате иностранных инвестиций в Азербайджан, страна превратилась в одну из стран со средним уровнем дохода, а уровень бедности снизился. За последние два десятилетия Азербайджан из молодого демократического государства превратился в центр силы в регионе Южного Кавказа. Инвестиции других стран в ненефтяной сектор привели к дальнейшему процветанию экономики Азербайджана.

Orkhan Musayev

The impact of world financial globalization on Azerbaijan

Summary

This article analyses the cooperation between Azerbaijan and international financial, credit and economic organizations after its independence and achievements gained as a result of this cooperation. It shows that, globalization has caused numerous disadvantages, together with success. Thanks to the foreign investment in Azerbaijan, the country has become one of the middle- high income countries, and the level of poverty has reduced. In the last two decades, Azerbaijan has transformed from a young democratic state to the main center of power in the South Caucasus region. Investment in the non-oil sector by other countries has led to the progress of the economy of Azerbaijan.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycanca devalvasiya: səbəb və nəticələr. <http://www.xalqqazeti.com/az/news/economy/66718>
2. Azərbaycanın xarici borc yükü artır (araşdırma) <http://banco.az/az/news/azerbaycanin-xarici-borc-yuku-artir-arasdirma>
3. 2017-ci ildə Ümumi Daxili Məhsul istehsalı <https://www.stat.gov.az/news/index.php?id=3736>
4. Dünya Bankı Azərbaycanda - 25 illik əməkdaşlıq <http://www.worldbank.org/en/news/feature/2017/09/18/world-bank-in-azerbaijan-25-years-of-partnership>
5. Manatın devalvasiyası arxasında duran səbəblər [Təhlil]. <https://www.amerikaninsesi.org/a/manat-devalvasiya/3112363.html>
6. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin rəsmi saytı: www.stat.gov.az
7. <http://www.worldbank.org/en/country/azerbaijan/overview#3>
8. <https://data.worldbank.org/country/azerbaijan?view=chart>
9. Beynəlxalq Valyuta Fondunun rəsmi saytı: <https://www.imf.org/external/index.htm>

UOT 311:216;336.717.6

MALİYYƏ NƏTİCƏLƏRİNİN UÇOTUNUN TARİXİ MƏRHƏLƏLƏRİNDƏ HESABLAR PLANININ ROLU VƏ ƏHƏMİYYƏTİ

Sifariz Səbzəliyev

*Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti
“Mühasibat uçotu və audit” kafedrasının müdiri, i.e.d., professor
AZ 1001, Bakı şəhəri, İstiqlaliyyət küçəsi 6
e-poçt: s.sabzaliyev@aseu.edu.az*

Açar sözlər: mühasibat mənfəəti, kalkulyasiya, xüsusi fondlar, gəlirlər, xərclər, hesablar planı, yayındırılmış vəsait, aktivlər, ehtiyatlar, xalis mənfəət, reinvestisiya.

Ключевые слова: учет прибыли, расчеты, специальные фонды, доходы, расходы, план счетов, отвлеченные средства, активы, резервы, чистая прибыль, реинвестирование.

Keywords: profit accounting, calculations, special funds, incomes, expenses, accounts plan, distributed funds, assets, reserves, net profit, reinvestment.

Sifariz Səbzəliyev

Maliyyə nəticələrinin uçotunun tarixi mərhələləri

Xülasə

Məqalə maliyyə nəticələrinin uçot metodunun problemlərinə həsr olunmuşdur. Məqalədə təsərrüfat prosesləri və hadisələri, həmçinin təsərrüfat hesablarının maliyyə nəticələri haqqında məlumatların formalaşmasına dair məsələlər araşdırılmışdır. Təhlil göstərir ki, müasir iqtisadi şəraitdə gəlirlər, xərclər və maliyyə nəticələri haqqında etibarlı məlumatlar optimal idarəetmə qərarlarının qəbul edilməsinə imkan yaradır və bu qərarlardan da müəssisənin təsərrüfat fəaliyyəti asılıdır.

Сифариз Сабзалиев

Историческом этапы учета финансовых результатов

Резюме

Статья посвящена проблемам метода учета финансовых результатов. В статье рассматриваются вопросы формирования информации о хозяйственных процессах и явлениях, а также о финансовых результатах хозяйственных счетов. Анализ показывает, что в современных экономических условиях достоверная информация о доходах, расходах и финансовых результатах позволяет принимать оптимальные управленческие решения, от которых зависит хозяйственная деятельность предприятия.

Sifariz Sabzaliyev

The historical stages of accounting for financial results

Summary

The article is devoted to the problems of the method of accounting for financial results. The article deals with the formation of information about business processes and phenomena, as well as about financial results in business accounts. The analysis shows that in modern economic conditions reliable information on income, expenses and financial results allows you to make the best management decisions on which the business activity of the enterprise depends.

Ədəbiyyat

1. В.Ф.Палий, Я.В.Соколов. АСУ и проблемы теории бухгалтерского учета. М.: Финансы и статистика. 1981

2. А.В.Климов. Отражение в годовой бухгалтерский отчетности доходов и расходов. М.: Финансы и статистика. 2010
3. С.И.Церпенто, Н.В.Предеус. Бухгалтерский учет в строительстве. М.: Изд. Кнорус, 2011
4. А.И.Нечитайло. Учет финансовых результатов и распределение прибыли. Санкт-Петербург-2005
5. И.Е.Глушков. Бухгалтерский (налоговый, финансовый, управленчески) учет на современном предприятии. М.: Кнорус, 2004.
6. S.M.Səbzəliyev. Maliyyə hesabatı. Bakı-2018

ИНЖЕНЕРНЫЙ МАРКЕТИНГ - МЕНЕДЖМЕНТ В СОЗДАНИИ БЕРЕЖЛИВОГО ПРОИЗВОДСТВА

Эльдар Гулиев

*Азербайджанский Государственный Экономический Университет
Русская экономическая школа
доцент кафедры «Экономика», доктор философии по экономике
АЗ 1072, город Баку, улица Гасана Алиева 135
e-почта: eldargeorgia1948@mail.ru*

Натик Гурбанов

*Азербайджанский Государственный Экономический Университет
Русская экономическая школа
доцент кафедры «Экономика», доктор философии по экономике
АЗ 1072, город Баку, улица Гасана Алиева 135
e-почта: natik1952@hotmail.com*

Açar sözlər: marketing, menecment, mühəndislik marketingi, yüngül istehsal, biznes, iqtisadiyyat, iqtisadiyyat rejimi.

Ключевые слова: маркетинг, менеджмент, инженерный маркетинг, бережливое производство, бизнес, экономика, режим экономики.

Keywords: marketing, management, engineering marketing, lean manufacturing, business, economy, economy mode.

Eldar Quliyev, Natiq Qurbanov

Qənaətcil istehsalın yaradılmasında mühəndis marketing – menecmenti Xülasə

Qənaətcil istehsalın yaradılması müasir biznes qurumlarında istehsalçılıq mədəniyyətindən irəli gəlir. Nəinki iqtisadi, eləcə də ekoloji düşüncələrlə dəstəklənən təşkil və idarəetmənin bu yeni səviyyəsi mühəndis marketingi və menecmenti tərəfindən də dəstəklənir.

Bizim Azərbaycan Respublikasının maddi istehsal sahələrində qənaətcil istehsalın yaradılmasında mühəndis marketing – menecmentin nailiyyətlərindən təcrübədə istifadə edilməsi məsələsi xüsusi aktuallığa malikdir.

Təqdim edilən məqalədə bu perspektivli innovasiya texnologiyalarından effektiv istifadə edərək maddi, maliyyə və əmək resurslarından daha qənaətlə istifadə edilməsi problemlərinə də toxunulur.

Real şəraitdə istehsal müəssisələri səviyyəsində qənaətcillik sisteminin tətbiqi bir sıra göstəricilərlə xarakterizə edilir ki, onlarda məqalədə öz əksini tapmışdır.

Məqalə mühəndis marketing və menecmentinin prinsiplərinə uyğun müəssisələrdə qənaətcillik sisteminin işləmə mexanizminin sxematik təsvirinin təqdimatı ilə yekunlaşır.

Эльдар Гулиев, Натик Гурбанов

Инженерный маркетинг - менеджмент в создании бережливого производства

Резюме

Создание бережливого производства вытекает из культуры хозяйствования в современных бизнес структурах. Этот новый уровень организации и управления подкрепленный как экономическими, так и экологическими соображениями, всецело поддерживается инженерным менеджментом и маркетингом.

Вопрос практического применения достижений инженерного маркетинга-менеджмента в создании бережливого производства в отраслях материального производства особенно актуален для Азербайджанской Республики.

Предлагаемая статья также охватывает вопросы экономии материальных, финансовых и трудовых ресурсов с помощью повышения эффективности этого перспективного направления развития инновационных технологий.

В реальных условиях внедрение системы бережливости на уровне производственных предприятий характеризуется рядом показателей, которые приводятся в статье.

Статья завершается схематическим описанием механизма действия бережливого производства предприятий на основе принципов инженерного менеджмента и маркетинга.

Eldar Quliyev, Natiq Qurbanov

Engineering marketing management in the creation of lean production

Summary

The creation of the economical production comes from the culture of production in modern business structures. This new level of organization and management, supported by both economic and environmental considerations, is also supported by engineering marketing and management.

The issue of practical implementation of the achievements of engineering marketing management in the creation of the economical production in the fields of material production of the Republic of Azerbaijan has special actuality.

The submitted article also covers the problems of more economical use material, financial and labor resources by using these innovative technologies more effectively.

In real conditions, the implementation of the system of thrift at the level of industrial enterprises is characterized by a number of indicators, which are given in the article.

The article concludes with a schematic description of the mechanism of the economical production in the enterprises complying with the principles of the engineering marketing and management.

Литература

1. К.Андерсон, К.Керр. Менеджмент, ориентированный на потребителя. М.: ФАИР-ПРЕСС-2003, 288с.
2. И.Ансофф. Новая корпоративная стратегия. / Под ред. Ю.Н.Каптуревского. СПб.: Санкт-Петербург, 1999.416 с.
3. П.Вумек Джеймс, Джонс Дэниэл. Бережливое производство: Как избавиться от потерь и добиться процветания вашей компании. М.: Альпина бизнес букс, 2008. 473 с.
4. Ф.П.Друкер. Эффективное управление. Экономические задачи и оптимальные решения. М.: Фаир-Пресс, 1998. 288 с.
5. http://en.wikipedia.org/wiki/Engineering_management
6. <http://www.grandars.ru/college/filosofiya/filosofiya-drevnego-kitaya.html>

DAYANIQLI İNKİŞAF STATİSTİKASININ TƏŞKİLİNDƏ ƏHALİNİN SİYAHİYAALINMASI MƏLUMATLARINDAN İSTİFADƏNİN ƏSAS XÜSUSİYYƏTLƏRİ

Rasim Səfərov

Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin

Dayanıqlı inkişaf statistikasına şöbəsinin müdiri

AZ 1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81

e-poçt: rsafarov@azstat.org

Açar sözlər: minilliyin inkişaf məqsədləri, dayanıqlı inkişaf məqsədləri, dayanıqlı inkişaf statistikasına, dayanıqlı inkişaf göstəriciləri, insan, əhalinin siyahıya alınması, informasiya.

Ключевые слова: цели развития тысячелетия, цели устойчивого развития, статистика устойчивого развития, индикаторы устойчивого развития, человек, перепись населения, информация.

Keywords: millennium development goals, sustainable development goals, sustainable development statistics, sustainable development indicators, human, population census, information.

Rasim Səfərov

Dayanıqlı inkişaf statistikasının təşkilində əhalinin siyahıya alınması məlumatlarından istifadənin əsas xüsusiyyətləri

Xülasə

Məqalədə dayanıqlı inkişaf statistikasının tədqiqat obyektinə, informasiya təminatından, statistika məlumatlarının istehsalına olan tələblərdən, qlobal dayanıqlı inkişaf gündəliyinin statistik informasiya əhatəsindən bəhs olunmuş, statistikanın fundamental elm sahəsi kimi informatika ilə sıx bağlı olduğu vurğulanmışdır.

Eyni zamanda qeyd edilmişdir ki, dayanıqlı inkişaf siyasətinin işlənilib hazırlanması üçün əhali haqqında ən dolğun məlumatlar məhz əhalinin siyahıya alınması yolu ilə əldə edilə bilər. Dayanıqlı inkişaf statistikasının təşkilində əhalinin siyahıya alınmasının əvəzedilməz rolu konkret göstəricilər barədə birbaşa məlumat mənbəyi olmaqla yanaşı, demək olar ki, insanla bağlı göstəricilərə dair məlumatların toplanmasında həmişə ev təsərrüfatlarının tədqiqi məqsədi ilə seçmə məcmunun formalaşdırılması üçün həm də ilkin istinad mənbəyidir. Həmçinin əhalinin siyahıya alınması məlumatları dayanıqlı inkişaf sahəsində seçmə metodu ilə aparılan digər araşdırmalar üçün də statistik məlumat bazasıdır.

Расим Сафаров

Основные особенности использования данных переписи населения в организации статистики устойчивого развития

Резюме

В статье говорится об объекте исследования статистики устойчивого развития, информационном обеспечении, требованиях к производству статистических данных, охвате глобальной повесткой дня устойчивого развития статистической информации, а также подчёркивается тесная связь статистики, как области фундаментальной науки, с информатикой.

В то же время отмечается, что в целях разработки политики в области устойчивого развития наиболее полную информацию о населении можно получить именно путем переписи населения.

Помимо незаменимой роли переписи населения в организации статистики устойчивого развития, как прямого источника данных для конкретных показателей, можно сказать, что она также служит первичным источником ссылки при сборе данных по показателям, связанных с человеком, для формирования выборочной совокупности при организации выборочных исследований домашних хозяйств и т.д., на основании данных переписи населения формируется статистическая база данных.

Rasim Safarov

Key features of using population census data in organization sustainable development statistics

Summary

The article covered object of the study of the sustainable development statistics, provision of information, requirements for statistical data production, statistical information coverage of the global sustainable development agenda and emphasized that the statistics is closely related to informatics as the fundamental science in the article.

At the same time, it was noted that, the most comprehensive information on the population for development of the sustainable development policy can be obtained through the population census. The indispensable role of the population census in organizing sustainable development statistics is a direct source of information about specific indicators, and it can be said that collecting data related to human indicators for formation of the sample for the purpose of households study is an essential source of information. Also, the population census data is a statistical database for other studies conducted through selection method in the field of sustainable development.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin rəsmi saytı: www.stat.gov.az
2. Avropa Statistikləri Konfransının 2020-ci il üzrə əhalinin və mənzil fondunun siyahıyaalınmasına dair tövsiyələri. Birləşmiş Millətlər Təşkilatı. Nyu-York və Cenevrə. 2015-ci il
3. https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_RES_70_1_E.pdf
4. “2019-cu ildə Azərbaycan Respublikasında əhalinin siyahıyaalınmasının keçirilməsi” haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı. <http://www.e-qanun.az/framework/33654>
5. S.M.Наси́ев. Статистиканын үмуми нәзәриййәси. Bakı-2005
6. <http://www.un.org/millennium/declaration/ares552e.pdf>

İNNOVASIYALARIN VƏ İNSAN KAPİTALININ İNKİŞAFI İLƏ MƏŞĞULLUQ ARASINDA QARŞILIQLI ƏLAQƏNİN TƏHLİLİ

Orxan Sadıqov

*Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti
“Nəzəri və praktiki iqtisadiyyat” kafedrasının doktorantı
AZ 1001, Bakı şəhəri, İstiqlaliyyət küçəsi 6
e-poçt: orxan.sadiqov@maliyye.gov.az*

Açar sözlər: innovasiya siyasəti, milli innovasiya sistemi, innovasiya strukturu, insan kapitalının inkişafı, innovasiya tipli məşğulluq, “təhsil-elm-istehsal”.

Ключевые слова: инновационная политика, национальная инновационная система, структура инноваций, развитие человеческого капитала, занятость инновационного типа, “образование- наука- производство”.

Keywords: innovation policy, national innovation system, innovation structure, development of human capital, innovative type of employment, “education-science-production”.

Orxan Sadıqov

İnnovasiyaların və insan kapitalının inkişafı ilə məşğulluq arasında qarşılıqlı əlaqənin təhlili

Xülasə

Bu məqalədə innovasiyaların və insan kapitalının inkişaf yolları, milli innovasiya sisteminin yaradılmasının və innovasiya haqqında qanunvericiliyin qəbul edilməsinin zəruriliyi, innovasiya tipli məşğulluq və s. məsələlər əhatə olunmuşdur.

Bununla yanaşı, “təhsil-elm-istehsal” əlaqələrinin çevik idarəetmə mexanizminin qurulması və “təhsil-tədqiqat-innovasiya” zəncirinin səmərəliliyinin artırılması məsələləri də təhlil olunmuşdur.

Ümumilikdə innovasiya və insan kapitalının inkişafı ilə məşğulluq arasında olan əlaqələr araşdırılmış və nəticələr verilmişdir.

Орхан Садыгов

Анализ взаимосвязей между инновациями и развитием человеческого капитала и занятостью

Резюме

В статье рассматриваются вопросы инноваций и развития человеческого капитала, необходимости создания национальной инновационной системы и принятия законодательных актов об инновациях, занятость инновационного типа и т. д.

Наряду с этим были проанализированы вопросы создания механизма быстрого управления отношений «Образование-наука-производство» и повышение эффективности цепочки «Образование-исследование-инновация».

В целом в статье были исследованы полученные результаты анализа взаимосвязей между занятостью и инновациями и развитием человеческого капитала.

Orkhan Sadigov

Analysis of the relationship between innovation and human capital development and employment

Summary

In this article has shown the ways of development of innovations and human capital, also importance of establishment of the national innovation system and accepting the law on innovation, innovative type of employment and etc issues were covered.

In addition, issues regarding establishment of the agile administration mechanism of “education-science-production” relations and increasing effectiveness of the of “education-investigation-innovation” chain have been investigated.

In common relationship between innovation and human capital development and employment have been studied and the results have been submitted.

Ədəbiyyat

1. “Azərbaycan Respublikasının milli iqtisadiyyat perspektivi üzrə Strateji Yol Xəritəsi” haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı. 2016-cı il 6 dekabr.
2. Azərbaycan 2020: Gələcəyə Baxış İnkişaf Konsepsiyası. Bakı-2012.
3. G.A.Əzizova. Dövlətin İnvestisiya-İnnovasiya Siyasəti. Dərs vəsaiti, Bakı-2012.
4. “Innovation in Transition”. EBRD Transition Report 2014 (p.83).
5. Technology and Innovation Report 2015. Fostering Innovation Policies for Industrial Development. UNCTAD 2015.
6. World Bank (Innovation Policy: A Guide for Developing Countries). Washington, D.C.: World Bank, 2010.
7. Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin rəsmi saytı: www.economy.gov.az
8. www.kitab.az
9. www.imf.org
10. www.worldbank.org

AZERBAIJAN: THE TRANSITION ACTION FROM BLACK GOLD TO GREEN CULTURE

Gunel Amrahova

*Azerbaijan State University of Economy
Banking Department, Economics PhD Candidate
AZ 1001, Baku, Istiglaliyyat street 6
e-mail: huseynova_gunel@hotmail.com*

We have reached the line when we have to think about negative results of oil and gas exhaust which is becoming part of reality and will stick to social agenda in recent future.

Açar sözlər: “yaşıl” iqtisadiyyat, ekoloji iqtisadiyyat, “yaşıl” maliyyə, “yaşıl” sərmayələr, “yaşıl” maliyyələşdirmə, qlobal istiləşmə

Ключевые слова: «зеленая» экономика, экономика окружающей среды, «зеленое» финансирование, «зеленые» инвестиции, «зеленое» финансирование, глобальное потепление

Keywords: “green” economy, environmental economics, “green” funding, “green” investments, “green” financing, global warming

Günel Əmrahova

Azərbaycan: qara qızıldan yaşıl mədəniyyətə keçid

Xülasə

Azərbaycanın dünya bazarına tədricən inteqrasiya olunmasına baxmayaraq, ölkənin yüksək potensialı ilə müqayisədə hələ də xarici və daxili investisiya axınının çatışmazlığı və çox zəif maliyyə müxtəlifliyi müşahidə olunur. Bizim milli iqtisadiyyatımız stabil investisiya təcrübəsini davam etdirir, neft və qaz kəşfiyyatı və hasilatı kimi balanslaşdırılmış və gəlirli sahəyə sərmayə qoyur. Digər sahələr kifayət qədər təhlil olunmamış və inkişaf etdirilməmişdir, buna görə də, xarici və milli sərmayəçilər potensial riskli və gizli biznes sahələrinə investisiya qoymağa maraq göstərmir. Mənim fikrimcə, bu gün başlıca problemlərdən biri odur ki, iqtisadiyyatın digər sahələri kapital yığıcı üçün maliyyə resurslarının çatışmazlığından hələ də əziyyət çəkir. İqtisadiyyatın qeyri-neft sahəsində kapital bazarlarının inkişafı üçün ayrılmış maliyyə qoyuluşlarının çatışmazlığı hazırda Azərbaycan üçün başlıca problemlərdən biri olaraq qalır. İntestisiya bazarının stabilləşdirilməsinə, balanslaşdırılmasına, ölkənin qlobal bazar iqtisadiyyatına inteqrasiyasının dərinləşdirilməsinə yönəldilmiş tədbirlərin daha da optimallaşdırılması tələb olunur və kommertiya bankları ölkədə sərbəst dövr edən pul kütləsinin ən böyük hissəsini yığdığına görə maliyyə resurslarının cəlb edilməsində mühüm rol oynayacaqdır.

Alternativ olaraq, yaşıl sənayenin inkişafı üçün geniş potensiala malik olan Azərbaycan hazırda hava və suyun çirklənməsi kimi ekoloji problemlərlə üzləşir. İrimiqyaslı inkişaf layihələrinin büdcəsindən çirklənmənin təmizlənməsi və qarşısının alınması proqramlarına və tədbirlərinə çox az vəsait ayrılır. Bununla yanaşı, biz ətraf mühitin mühafizəsi üzrə sosial fəaliyyəti ilə bağlı məlumatların və biliklərin çatışmazlığından əziyyət çəkirik. Nəticədə, Azərbaycanda ekoloji vəziyyət pisləşir və bu da Azərbaycanda korporativ sosial məsuliyyətin mədəniyyətinin və mexanizmlərinin gələcək inkişafına yönəldilmiş yaşıl investisiyalara marağı artırır.

Гюнель Амрахова

Азербайджан: переход от черного золота к зеленой культуре

Резюме

В то время как Азербайджан медленно интегрируется в мировой рынок, по-прежнему наблюдается недостаток притока и оттока инвестиций и очень слабое финансовое разнообразие по сравнению с высоким потенциалом страны. Наша национальная экономика

следует стабильной инвестиционной практике и инвестирует сбалансированную и прибыльную сферу, такая как разведка и добыча нефти и газа. Другие сферы не были достаточно проанализированы и развиты, поэтому, иностранные и национальные инвесторы не заинтересованы вкладывать средства в потенциально рискованные и скрытые сферы бизнеса. На мой взгляд, главная проблема на данный момент заключается в том, что другие отрасли экономики все еще страдают от нехватки финансовых ресурсов для накопления капитала. Нехватка финансовых вложений, выделяемых на развитие рынков капитала в секторах экономики, не связанных с нефтегазовой отраслью, в настоящее время остается главной проблемой для Азербайджана. Требуется дальнейшая оптимизация мер, направленных на стабилизацию, сбалансирование инвестиционного рынка и углубления интеграции страны в глобальную рыночную экономику, и коммерческие банки будут играть важную роль в привлечении финансовых ресурсов, поскольку они накапливают наибольшую часть свободно циркулирующей денежной массы в стране.

В качестве альтернативы, имея большой потенциал для развития зеленой промышленности, в настоящее время Азербайджан сталкивается с экологическими проблемами, такими как загрязнение воздуха и воды. Очень мало средств из бюджета крупномасштабных проектов развития выделяется на программы и мероприятия очистки и предотвращения загрязнения. Наряду с этим, мы страдаем от недостатка информации и знаний, связанных с социальной деятельностью по охране окружающей среды. В результате экологическая ситуация в Азербайджане ухудшается, что повышает интерес к зеленым инвестициям, направленным на дальнейшее развитие культуры и механизмов корпоративной социальной ответственности в Азербайджане.

Gunel Amrahova

Azerbaijan: the transition from black gold to green culture

Summary

While Azerbaijan slightly integrates into global market, there is still lack of investment inflow and outflow and very poor financial diversity in comparison to the high potential of the country. Our national economy follows stable investment practices and invests into balanced and profitable businesses, such as Oil and Gas exploration and production industry. Other fields have not been analyzed and developed, thus being invested enough, foreign and national investors are not interested to invest into potentially risky and concealed areas of business. On my opinion, the main challenge for now is that the other fields of economy still suffer from insufficiency of financial resources for capital formation. Lack of financial investments allocated for the development of capital markets in non-associated with of oil and gas exploration sectors of the economy, remains the major challenge for Azerbaijan nowadays. Measures, even though applied, have not been sufficiently effective to stabilize and balance investment market and deepening integration of the country into the global market economy, and commercial banks will take an important role in attracting financial resources as they accumulate the greatest share of freely circulated money mass in the country.

Alternatively, having extensive potential for green industry development, currently Azerbaijan faces environmental challenges – ground air and water pollution. Very little amount of huge development projects budget is allocated for post clean-up and pollution prevention programs and activities. In parallel, we suffer from deficiency of information and knowledge related to social activities on environment preservation. As a result, ecological and environmental situation in Azerbaijan worsens, raising interest to green investments, directed to further build up corporate social responsibility culture and mechanisms in Azerbaijan.

Ədəbiyyat

1. Book: Red Book of Azerbaijan Republic, First Edition was published in 1989: Plants: Buxushyrcana; Parrotia; Quercuscastaneifolia; Pyrushyrcana; Gleditsiacaspica; Acacia

saligna; Áluscordáta; Danaeracemosa; Ruscushyrcanus; Pinuseldarica; Rhododendron caucasicum; Hederapastuchowii; Gentianalagodechiana; Cladochaetacandidissima; Táxus; Platanusorientalis; Galanthuscaucasicus; Euonymus velutina; Astragalusnachitschevanicus; Quercussuber; Crocus caspius; Nymphaéa; Parrotiapersica. Animals: Pheasant Talysh; black stork; Pelican; the Eagle; Cerna; argali sheep Caucasus; Eagle prairie; falcon; Borodach; Pelican pink; Flamingo; Forest cote; leopard; Transcaucasia mountain sheep; Transcaucasia fauna; Transcaucasia goose; fur animals; steppes ordinary; Southern gophers; Triton ordinary; Triton comb; Caucasus Talha; Mediterranean tortoise; Boom-snake; Turov; argali sheep Caucasus; mountain goat

2. Regional Climate Change Impacts Study for the South Caucasus Region. (2011, UNDP)
3. Book: Renewable energy strategy J.Malikov. “2012 State Agency of Alternative and Renewable Energy Sources (ABEMDA)”
4. Research Paper: Development in Eastern Europe and the South Caucasus. OECD 2011
5. Report: World Commission on Environment and Development’s (the Brundtland Commission) report Our Common Future. (Oxford: Oxford University Press, 1987)
6. Article: Resource efficiency Gains and Green Growth Perspectives in Azerbaijan, Naila Aliyeva October 2012
7. Article:http://www.az.undp.org/content/azerbaijan/en/home/operations/projects/sustain_development/renewable_energy/
8. Legal Act: Administrative Department of the President of the Republic of Azerbaijan PRESIDENTIAL Library -National Environmental Action Plan (NEAP) 1995
9. Conference paper: CASE (Civic Action for Security and Environment) Small Grants Programme CASE-AZERBAIJAN NATIONAL STRATEGY, December 2009, OSCE
10. Conference paper: AZERBAIJAN: Alternative and Renewable Energy – A Business Perspective Sponsored by ECOTRADE S.A. May 2013
11. <http://www.wclimate.com/road-to-paris-2015/>

ELEKTRON PULLARDAN İSTİFADƏNİN İQTİSADI-TEKNİKİ ÜSTÜNLÜKLƏRİ

Çiçək Nəcəfova

Sumqayıt Dövlət Universiteti

Maliyyə və mühasibat uçotu kafedrasının böyük laborantı

İqtisadi İslahatlar Elmi-Tədqiqat İnstitutunun dissertantı

AZ 1011, Həsən Bəy Zərdabi Prospekti 88a

e-poçt: chichak64@mail.ru

Açar sözlər: elektron ödəmə sistemləri, kredit kartları, ödəmə kartları, elektron pul, smart-kart, şəbəkə pulları.

Ключевые слова: электронные платежные системы, кредитные карты, платежные карты, электронные деньги, смарт-карта, сетевые деньги.

Keywords: electronic payment systems, credit cards, payment cards, electronic money, smart card, network money.

Çiçək Nəcəfova

Elektron pullardan istifadənin iqtisadi-texniki üstünlükləri

Xülasə

Məqalədə rəqəmsal iqtisadiyyatın ayrılmaz infrastruktur elementlərindən biri olan elektron ticarət sahəsi, elektron ticarətin yaranması və inkişafı, öz növbəsində elektron ödəmə sistemlərinin və elektron pulun meydana gəlməsindən bəhs olunmuşdur. Elektron pul - hər kəsə məlum olan adi pulun analoqudur, yalnız elektron formada, yəni kompüter və şəbəkələrdə, eləcə də daxilində mikroprosessor olan xüsusi elektron qurğuda qeydlər şəklində saxlanılan ödəniş vasitəsidir. Məqalədə elektron pulun formalaşması və inkişafının nəzəri əsasları və praktik məsələləri nəzərdən keçirilmiş, Azərbaycanda elektron pulun onun işləmə mexanizmi və iqtisadi-texniki üstünlükləri araşdırılmışdır.

Чичак Наджаfoва

Экономические и технические преимущества использования электронных денег

Резюме

Одним из неотъемлемых элементов цифровой экономики является электронная торговля. Создание и развитие электронной коммерции, в свою очередь, требовало создания систем электронных платежей и электронных денег. Электронные деньги - это общеизвестный аналог обычных денег, платежный инструмент, который хранится в электронном виде, то есть как запись в компьютере и сети, а также как специальный механизм с микропроцессором. В статье рассматриваются теоретические основы и практические вопросы формирования и развития электронных денег, механизм их обработки, а также экономические и технические преимущества использования электронных денег в Азербайджане.

Chichak Najafova

The economic and technical benefits of using electronic money

Summary

The article contains the field of e-commerce, establishment and development of e-commerce, in turn creation of electronic payment systems and electronic money that is one of the integral elements of the digital economy in the article. Electronic Money is an analogue of the ordinary money known to all, a payment instrument, which is stored as special notes in an electronic form, a computer and network as well as a special electronic device containing the microprocessor. The theoretical bases and practical questions of forming and development of the electronic money, their

own processing and economic-technical advantages of the electronic money in Azerbaijan are considered in the article.

Ədəbiyyat

1. Деньги в современной России [Текст] / М.Тастевен // Экономист. 2007. № 10. стр. 17-21
2. А.Комаров. Электронные деньги: преимущества и недостатки // Финансовая газета. Региональный выпуск. 2008. № 8 (февраль).
3. К.Скиннер. Будущее банкинга. Мировые тенденции и новые технологии в отрасли. Минск: Изд-во «Гревцов Паблшер», 2009.
4. Системы электронных денег, их формы, виды и методы использования. //http://www.y-money.com.ua
5. “Elektron imza və elektron sənəd haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. 9 mart 2004-cü il.
6. “Elektron ticarət haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. 2005-ci il 10 may
7. Финансы. Денежное обращение. Кредит [Текст]: учебник / А.М.Бабич, Л.Н.Павлова. М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2005.
8. www.taxes.gov.az/uploads/beynelxalq/2015/

AZƏRBAYCANDA ELEKTRON TİCARƏTİN İNKİŞAF İSTİQAMƏTLƏRİ

Samir Quliyev

*Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi
Statistika işlərinin əlaqələndirilməsi və strateji planlaşdırma şöbəsinin məsləhətçisi
AZ 1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81
e-poçt: samirg@azstat.org*

Açar sözlər: internet, marketing, elektron ticarət, iqtisadiyyat, rəqəmsal marketing.

Ключевые слова: интернет, маркетинг, электронная торговля, экономика, цифровой маркетинг.

Keywords: internet, marketing, e-commerce, economics, digital marketing.

Samir Quliyev

Azərbaycanda elektron ticarətin inkişaf istiqamətləri

Xülasə

Məqalədə elektron ticarətin inkişaf xüsusiyyətləri göstərilərək qeyd edilmişdir ki, elektron ticarət rəqəmsal texnologiyalar vasitəsi ilə paralel inkişaf etmişdir. Müasir texnologiyanın iqtisadiyyatda tətbiqi bu sahədə elektron ticarət kimi yeni iqtisadi prosesi ortaya çıxarır. İnternet üzərindən ticarətin aparılmasının müasir marketing fəaliyyətinə təsiri göstərilmişdir. Ölkədə bu sahədə görülmüş işlər barədə qısa məlumat verilmiş, istehsalçı, istehlakçı, dövlət münasibətlərinin tənzimlənməsi üçün elektron ticarət sistemlərinin fəaliyyət göstərməsinin hüquqi əsasları göstərilmişdir. Bu sahədə rəqəmsal ticarətin inkişaf etdirilməsi, təkmilləşdirilməsinin səmərəliliyi göstərilmiş və gələcək inkişafı üçün zəruri resursların yaradılması və bunun ölkə iqtisadiyyatı üçün təsiri qeyd edilmişdir.

Самир Гулиев

Тенденции развития электронной торговли в Азербайджане

Резюме

В статье изложены особенности развития электронной торговли и показано, что электронная торговля развивалась параллельно с цифровыми технологиями. Внедрение современных технологий в экономику выдвигает на первый план новый экономический процесс, такой как электронная торговля. Ведение торговли посредством интернета способствовало развитию современной маркетинговой деятельности. В статье дана краткая информация о работе, проводимой в этой области в стране, о правовых основах систем электронной торговли для регулирования отношений производителей, потребителей и государства. Показана необходимость развития и совершенствования цифровой торговли, создания необходимых ресурсов для будущего развития, с точки зрения его воздействия на экономику страны.

Samir Guliyev

Prospects of e-commerce development in Azerbaijan

Summary

The article outlines the features of the development of e-commerce and shows that e-commerce has evolved in parallel with digital technologies. Implementation of the modern technology in the economy highlights the new economic process, such as e-commerce in this field. Influence of doing business through the internet on the development of modern marketing activities has been reflected. A brief information is given on the work carried out in this area in the country, on the legal framework of the e-commerce systems for regulating relations between producers, consumers and the state. Necessity of developing and improving digital commerce in this area,

creating the necessary resources for future development, in terms of its impact on the country's economy, is shown.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin rəsmi saytı: <https://president.az>
2. Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin rəsmi saytı: www.economy.gov.az
3. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin rəsmi saytı: www.stat.gov.az
4. Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi Normativ Hüquqi aktların vahid elektron bazası: www.e-qanun.az
5. 2018-2020-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında rəqəmsal ödənişlərin genişləndirilməsi üzrə Dövlət Proqramı'nın təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı. 2018-ci il 26 sentyabr.
6. A.Dadaşov "Kütləvi informasiya vasitələrində reklam və marketing problemləri". Bakı-2001
7. Ə.Q.Əliyev. İnformasiya iqtisadiyyatının formalaşması şəraitində internet banking texnologiyalarının əhəmiyyəti və innovativ xüsusiyyətləri. İnformasiya cəmiyyəti problemləri. №2(4), 2011, 41-49
8. Məhərrəm Əkbərov. "Elektron kommertiya". İqtisad Universiteti Nəşriyyatı. Bakı-2011
9. Məhərrəm Ağamalıyev, Tahir Şükürov. "Ticarət müəssisələrinin iqtisadiyyatı". Bakı-2010
10. KARABACAK, E. 1993. "Medyanın Tükətici Davranışları Üzerindeki Etkisi ve Pazarlama Yönetimi Açısından Önemi".

Korrektor: Arzu Salmanova

Çapa imzalanmışdır: 15.05.2019